

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

אמנות — אדים דהשילום; כלכלה — סינחם לבון; מיזשפט — משה זילברג; מדע — עמוס דהשליט; עיתונות — אלי תבור; דת — עמרם בלוי; הבנסת — משה חיים שפירא.
בשער הגליון: איש השנה תשי"ח — עמוס חכם.

גליון. העולם הזה שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, היה גליון איש השנה לשנת תשי"ח, שהוקדש בחלקו לחתן התנ"ך העולמי עמוס חכם, שזכייתו בתואר ריגשה את רוב תושבי המדינה יותר מכל אירוע אחר במהלך אותה שנה. הרשימה שתוארה את היוו ועולמו של עמוס חכם הובאה תחת הכותרת: הבריון היפה.
אנשי-שנה נוספים לשנת תשי"ח היו לפי הסדר הבא: העולם — שארל דהגול; מדינות — גולדה מאיר; יהדות — רודף בן-גוריון; ספרות — שמואל סחר; המרחב — עבר אליכרים אלקאסם; ספרות — יהוד סמלנסקי; אשה — אביבה רוז; תיאטרון — רסאל קלצקין;

"העולם הזה" 1093
תאריך 10.9.1958

סוציאליסטים נכבדים. נבחרות האחרונות עשתה מפ"ם חיל ברחוב הערכי. הקולות הערביים נתנו לה כימעט הברכנסת שלם. לעומת זאת פיגרה לאחרות-העבודה, והסתפקה בכמה מאות קולות ערביים. על כן החליטה לאחרות-העבודה כי עליה לפעול בנידון.

ברחוב היהודי נאמר כי אלון יגאל אלון, שהתפטר מתפקידו כמוכיר מדיני של המיפלג גה עייף, וכי הוא חוזר לביתו במשק גינוסר. אבל העסקן אלון נשאר עסוק, סירר בכפרים הערביים, שתה קפה תורכי ולא אצל הפועלים, החלוצים והמהפכנים רווקא, אלא במראפות (חדריקבלת-האורחים) של המוכתארים והנכבדים. הוא שוחח, נהנה מהכנסת אורחים והציע שותפות. אך ביודעו כי פעולותיו אלה עלולות להזכיר ברחוב היהודי את ריבו הישן עם מאיר יערי בקשר עם קבלת ערבים למיפלגה המשרתת, החליט להיות זהיר. הוא הציע אחרת פרראלי למיפלגה ערבית, שתקבל את תקציבה מידי לאחרות-העבודה — פועלי-ציון. במהרה מצא את הנכבדים המוכנים לשתף איתו פעולה.

דרכי אדם

על סרבן המילחמה

ביום שבו הגיע צרההתייצבות לבדיקה רפואית לביתו של חייב הגיוס ישעיהו קולר, הממונים: "הנני סרבן-מילחמה לפי הכרתי ומצפוני. איני מסכים ואיני יכול להתגייס לצבא."

הבעייה שלפני הועמדו אנשי משרד הביטחון היתה חמורה למדי: בישראל אין שום חוק או תקנה המאפשרים לשחרר מן השירות סרבני-מילחמה מטעמי מצפון. בניגוד לנהוג בכריטיניה ובמדינות מערביות אחרות, שבהן בנותן ועדה גניוית את הסרבנים, חוקרת אותם לאמיתות השקפותיהם ומחליטה אם לשחרר אותם אם לא, נתונה החלטה כדבר גיוסם של סרבני-מילחמה בישראל בידיהם של מנהלי לשכות הגיוס: בשעה שבחיפה, למשל, נוהג מנהל הלישכה להאריך את שיחוריהם של הסרבנים מפעם לפעם, נוהג בהם המנהל התל-אביבי כיר חוקה, ומורה לאוסרם כשהם מתנגדים לגיוס.

כזה היה גם הטיפול שניתן לישעיהו קולר, כאשר הגיעה שעתו להתגייס בתל-אביב. אחרי שעבר את הבדיקות הרפואיות וכשנשקטו לצאת לשירות לאומי אורחי למשך שנתיים וחצי נדחתה, התרפקו שוטרים צבאיים על דלת דירתו בשכונת נורדיה בצפון-העיר. "אתה עריק", הודיעו השוטרים לקולר שהופיע כדלת בפניג'מה, אחרי שהעירו אותו בחצות הלילה.

הוא הועמד למישפט צבאי לפני קצין בכיר, ונידון למעצר-מחנה של 21 יום. קולר הועבר לאחד מבתי-הסוהר הצבאיים, שם נכלא, לרבריו, בתא בודד במשך 16 יום, הוכה בידי סוהרים, חלה והתעלף ושוחרר לבסוף, לפני תום מועד מעצרו, מבלי לקבל כל הסבר לכך.

מן המעצר הועבר קולר לבסיס השיחוריים. הוא הובא למישרד שבו מקבלים חיילי צה"ל את פינקסי-המילואים, צויד בצו קריאה למילואים למועד קרוב, ושוחרר לנפשו. "אתה משוחרר מצה"ל", אמר לו הקצין מן המטכ"ל. שבא כמיוחד לטקס שיחורו של קולר, שלא חייל ולא גויים מעולם.

* חבר-הכנסת הערבי מטעם מפ"ם, יוסוף חמיס, הוכנס בחלקו בעזרת קולות ערביים, אחרי פטירת חבר-הכנסת היהודי יצחק יצחקי שעמד לפניו.

כס המלכות בכתבה תחת הכותרת הוד מלכותה, יהודית, שפורסמה השבוע לפני 25 שנה, הובא סיפור של מלכת המים לשנת 1958, יהודית מיזרחי-מזור. בתצלום נראית יהודית מזור יושבת על כורסה בחדר-המגורים בדירת הוריה.

ואילו אנשי אחדות-העבודה עמדו על דעתם כי אין לקבל ערבים כחברים במיפלגה ציונית. אנשי לאחרות-העבודה לא רצו לארגן את הערבים. לבסוף נתקבלה הצעת-פשרה, שלפיה נוצר מיסדרון מיוחד בכניסה למיפלגה, בשם "החטיבה הערבית", ואליו באו הרוצים באחוזות עמים ובעבודה במישיקי מפ"ם.

עם הפילוג החליטו אנשי מפ"ם להפוך את מיפלגתם לדרל-אומית. לעומת זאת הסתפקו אנשי לאחרות-העבודה בערבים בורדים שעברו

העם

מטרה מס' 1

איש אינו יודע מה גרם יותר ליצירת הגטו היהודי באירופה: שאיפתם של היהודים להיות יחידים ולהיבדל מן הגויים, או שאיפתם של הגויים להימנע מנגע עם היהודים שחיו בקירבתם. שני הגורמים פעלו מן הסתם ביחד. זמן רב לפני שהאפיפיור פאול הרביעי ררש ב-1555 לכונן הפרדה רשמית לרונעים המיוחדים ליהודים, כבר היו קיימים הגיטאות. ברוב ערי איטליה וגרמניה, הם היו לפחות בחלקם פרי רצונם החופשי של היהודים עצמם לחיות חיים אוטונומיים ומשותפים בינם ובין עצמם.

גיטו ממלכתי. השבוע הודיע המדינאי הבינלאומי מס' 1 הודעה, שהפרידה רשמית בין ישראל לשאר מדינות המרחב. מוכיר האומות המאוחדות דאג האמרשלד הכריז כי שיחותיו עם מנהיגי ישראל שונות הן בהותן משיחותיו עם מנהיגים ערביים, מאחר שענייני המרחב, שהטיפול בהם הוטל עליו מטעם עצרת האו"ם, נוגעים לערבים בלבד.

בישראל גבר הרגון על הודעה זו. אולם המרשלד לא אמר אלא מה שנאמר כבר איך-ספור פעמים על-ידי מנהיגי ישראל עצמם: שישראל שייכת למעשה לאירופה, היא מדינה "יסתיכונית" ולא "מיזרחית-כונית". שיש לספק אותה לשוק האירופי המשותף, ועוד.

הציונות נולדה כדי להוציא את היהודים מן הגיטו. אולם כסוף תשי"ח היה נרמה שהצליחה רק להכניס אותם לגיטו משותף גדול יותר, בעל מעמד ממלכתי. שבירתו של גיטו זה ויצירת ישראל למרחב היא כלי ספק המשימה מס' 1 לקראת שנת תשי"ט.

מיפלאות

פועלי-ציון ערביים

אחת הבעיות העיקריות שהפכו את מפ"ם ממפלגת פועלים מאוחדת למיפלגת פועלים מפולגת, היתה השאלה הערבית. יוצאי השומר הצעיר רגלו בהפיכת המיפלגה לדרל-אומית.

* השם האיטלקי גיטור ניתן לראשונה לרובע היחודי ברומא.

חרב במידבר תצלום של טנק אמ"קס דוהר לפעולה, פורסם בכתבה חרב במידבר, שבה סיקר כתבו הצבאי של העולם הזה את גישות השיריון שעסקו בקיץ '58 בתימורונים הגדולים ביותר בתולדותיו עד לשנת 1958.